

Od Redakcji

Szósty tom „Czytania Literatury”, który przekazujemy Państwu wraz z zachętą do jego lektury, nie przypomina w swej zawartości i kompozycji numerów dotąd wydanych. O jego nietypowej postaci zdecydowało wydarzenie niezwykle poruszające i smutne – nie tylko dla łódzkiego środowiska polonistycznego: śmierć Profesora Jacka Brzozowskiego, wybitnego literaturoznawcy i edytora, cenionego znawcy i interpretatora polskiej poezji romantycznej i dwudziestowiecznej, wnikliwego recenzenta prac naukowych, doskonałego promotora i wykładowcy, podziwianego przez studentów. Profesor był również członkiem Rady Programowej naszego czasopisma, ale przede wszystkim współautorem jego koncepcji i pomysłodawcą tytułu: „Czytanie Literatury”.

Postanowiliśmy Go na łamach pisma pożegnać. Stąd obecność – na pierwszym miejscu – w tym numerze działu z tekstami, ukazującymi z różnych perspektyw Jego Osobę. Chcieliśmy, by najpierw „przemówiły” Jego publikacje. Dlatego na początku zapraszamy do lektury wyimków z jego prac naukowych. Następnie prezentujemy zapis rozmowy poświęconej Jego wielorakim dokonaniom; wzięli w niej udział jego najbliżsi współpracownicy z Katedry Literatury i Tradycji Romantyzmu UŁ: Barbara Stelmaszczyk, Krystyna Pietrych, Maria Berkan-Jabłońska, Lidia Ignaczak, Tomasz Cieślak, Jerzy Wiśniewski i Przemysław Dakowicz. Następnie publikujemy wspomnienia o Nim, napisane przez Michała Głowińskiego, Ewę Ledóchowicz, Alinę Kowalczykową, Zbigniewa Przychodniaka, Bogdana Mazana, Magdalenę Siwiec, Jerzego Fiećko oraz Jego doktorantów: Katarzynę Szumską, Magdalenę Ciechańską, Natalię Popłonikowską i Mateusza Grabowskiego. Zapraszamy też do lektury Jego literackich pastiszy, znanych dotąd tylko nielicznym osobom. Dział ten zamyka lista publikacji, składających się na Jego literaturoznawczy i edytorski dorobek.

Zainteresowania i wybory Jacka Brzozowskiego w sposób pośredni określiły w dużej mierze kształt następnych działów bieżącego numeru naszego czasopisma. Wyraża się w nim, podzielane przez Profesora, przekonanie o wadze fragmentu, szkicu, glosy, małej formy. Sądzymy – w ślad za Nim, a także w ślad za tak doskonale znanymi przez Niego i cenionymi romantykami – że właśnie w „drobiazgach”, zarówno naukowych, jak i literackich, kryją się niejednokrotnie rozpoznania spraw zasadniczych. Podobnie jak On uważamy, że nierzadko ujawnia się w nich najwyższej klasy badawcze lub artystyczne rzemiosło, którego podstawą jest esencjonalność myśli i lapidarność formy.

Wychodząc z tych założeń, proponujemy Państwu lekturę kolejnych dwu działów tego numeru.

Dział *Czytanie z perspektywy* otwierają dwa artykuły Pawła Grafa. Pierwszy z nich to tekst poświęcony analizie dwu filozoficznych kategorii – śladu i okamgnienia – oraz rozważaniom o ich przydatności w lekturze utworów literackich; natomiast drugi tekst to prowokująca do dyskusji filipika, skierowana przeciwko krytyce etycznej oraz etycznym nastawieniom w badaniach literaturoznawczych. Następnie, Katarzyna Szymańska, interpretując w swoim artykule opowiadanie Thomasa Bernharda (*Na granicy lasów*), przedstawia rozważania o doświadczeniu granicy w przestrzeni lasu, wykraczającym poza jedynie topograficzne znaczenia. Z kolei, Ewa Tierlig-Śledź omawia funkcje historii alternatywnych w pisarstwie Konrada Lewandowskiego, natomiast Marta Bukowiecka, analizując utwory Tadeusza Różewicza, koncentruje się na rządzących jego twórczością strategiach tekstotwórczych: eksponowaniu procesualności tworzenia oraz literackim recyklingu języka nieartystycznego. W ostatnim artykule tego działu, opublikowanym w języku angielskim, Wit Pietrzak zajmuje się mechanizmami konstrukcyjnymi zbioru Paula Muldoona *The Prince of the Quotidian*, traktowanego jako poetycka autobiografia.

W dziale *Czytanie matych form* znalazły się cztery teksty. Aleksandra Chomiuk analizuje konstrukcyjno-fabularne założenia *Naszyjnika* Guy de Maupassanta, następnie Margreta Grigorowa omawia wyznaczniki *romaneto*, gatunku literackiego zapoczątkowanego przez czeskiego pisarza Jakuba Arbesa (koncentrując się na jego najbardziej znanym utworze *Mózg Newtona*), natomiast Tomasz Rożkiewicz zajmuje się kreacjami bohaterów w nowelistyce Stefana Grabińskiego (na przykładzie *Dziedziny* i *Maszynisty Grot*). Dział zamyka artykuł Zornity Kazalarskiej, opublikowany w języku niemieckim, poświęcony „poetyce przygotowania”, czyli specyfikacjom wszelkich mikroform pisarskich – różnym rodzajom notatkowego zapisu traktowanego jako proforma finalnego dzieła.

W dziale *Czytanie (około)łódzkie* publikujemy drugą część *Kalendarium życia kulturalnego Łodzi* z lat tuż po II wojnie światowej, opracowanego przez Przemysława Dakowicza. Obejmuje ono tym razem wydarzenia z pierwszej połowy kwietnia 1945 roku.

Dział *Recenzji* przynosi omówienia trzech książek: Katarzyny Kuczyńskiej-Koschany *Skąd się bierze lekcja polskiego? Scenariusze, pomysły, konteksty*, będącej dyskusją z tradycyjnymi regułami metodyki, Piotra Matywieckiego *Stary gmach*, stanowiącej eseistyczną opowieść o dawnym budynku Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego oraz monografii Wojciecha Kudyby *Próba bólu*, poświęconej poezji Joanny Pollakówny. Natomiast w dziale *Noty o książkach* umieściliśmy tym razem trzy zwięzłe informacje o literaturoznawczych publikacjach, które powstały ostatnio w łódzkim środowisku polonistycznym, m.in. o wieloautorskiej monografii *Strategie „Ja” (po)romantycznego w poezji polskiej XIX–XX wieku. Część 1: studia i szkice. Część 2: rozmowy* – będącej ostatnią książką zredagowaną przez Jacka Brzozowskiego (razem z Krystyną Pietrych) i zawierającej jego ostatni tekst: *Uwagi o zasadniczych Mickiewiczowskich strategiach podmiotowych*.